

Povratak TeHÔM-a **na gothic scenu** nakon punih 14 godina

Razgovarao **DUBRAVKO JAGATIĆ** Fotografije **ARHIVA MILJENKA RAJAKOVIĆA**

NOVA GLOBALNA ZVIJEZDA DARK WAVE AMBIENT GLAZBE zove se TeHÔM. Iza toga imena krije se zagrebački DJ Mary, koji je nedavno nastupio na prestižnom gothic festivalu Wave Gotik Treffen u Leipzigu

Nova globalna zvijezda dark wave ambient glazbe zove se TeHÔM. Iza toga imena krije se poznati zagrebački DJ Mary, pravim imenom Miljenko Rajaković koji je nastupio na prestižnom festivalu Wave Gotik Treffen u njemačkom Leipzigu, nakon što je s posljednjim albumom "Lacrimea Mundi" osvojio glazbene kritičare širom svijeta.

Najveći svjetski festival gothic glazbe i gothic kulture Wave Gotik Treffen održao se od 22. do 25. svibnja i u četiri dana posjetilo ga je više od 30.000 ljudi iz cijelog svijeta. Među dvjestotinjak izvođača nastupio je i Rajaković s projektom TeHÔM.

Priča o TeHÔM-u je nastavak svega onoga što je prije toga Rajaković radio u Hrvatskoj. Na elektronskoj sceni pojavio se još krajem 80-ih, da bi joj se potpuno posvetio tijekom 90-ih kao DJ Mary i vlasnik uspješne diskografske kuće Soulaccess Records a potom i Audiometric Recordsa, kroz koje je na globalnom tržištu predstavio niz glazbenika iz Hrvatske, SAD-a, Njemačke, Belgije, Brazila, Japana i drugih zemalja. Sa svojim bliskim prijateljem Sinišom Očurščakom, profesorom filozofije na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu, Rajaković je osmislio TeHÔM i 1996. objavio prvi album "Despiritualization Of Nature" za diskografsku kuću Twilight Command britanskog umjetnika Douglasa Pearcea iz grupe Death Of June. Na žalost, 1997. nakon teške bolesti, Očurščak je umro. Posthumno, tri godine kasnije (2000.) objavljen je "Theriomorphic Spirit", a Rajaković je tada zaustavio cijeli projekt, unatoč iznimnom uspjehu njihove glazbe širom svijeta.

Rajaković se 14 godina kasnije vratio na scenu s TeHÔM-om i novim albumom "Lacrimea Mundi", objavljenim za kanadsku diskografsku kuću Cyclic Law Records, koji je posvetio svom preminulom prijatelju. Album je postigao velik uspjeh u glazbenom žanru dark ambient i nakon pozitivnih

recenzija, Rajaković je predstavio TeHÔM na prestižnim festivalima industrial i ambientalne dark wave glazbe. Nastup na Wave Gothic Treffen u Leipzigu samo je još jedna potvrda da su Očurščak i Rajaković s TeHÔM-om još prije skoro 20 godina započeli priču koja tek sada doživljava svoje pravo priznanje. U razgovoru za Nacional, Rajaković se prisjetio početka, prokomentirao svjetski uspjeh i neočekivano dobre recenzije albuma "Lacrimea Mundi".

NACIONAL: Kada ste shvatili da glazba koju stvarate ima velik broj poklonika u svijetu?

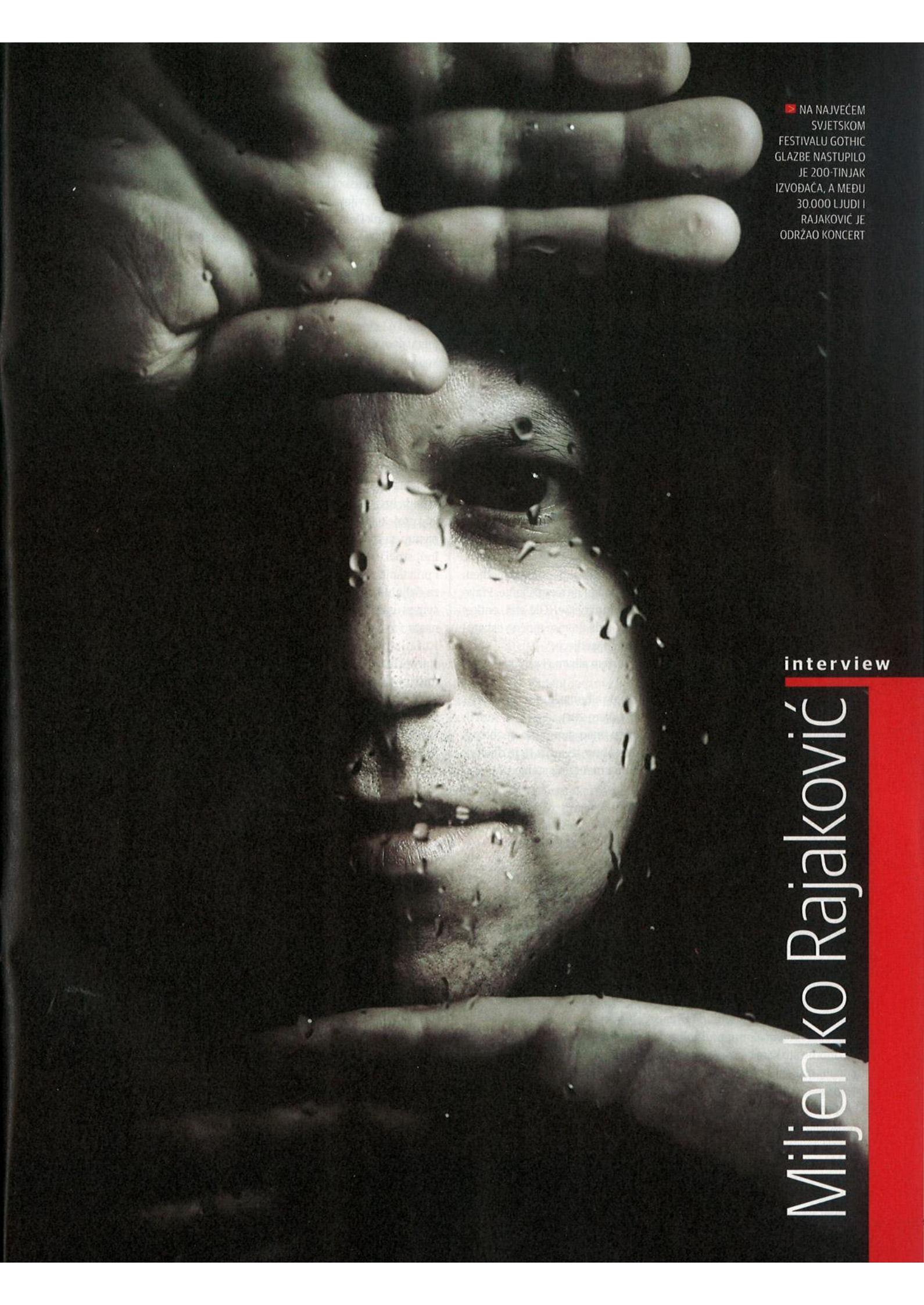
Znao sam da je TeHÔM bio kulturni projekt iz 90-ih, u što sam se definitivno uvjerio kada sam nakon 12 godina tišine počeo najavljivati preko interneta i socijalnih mreža da se radi novi album. Dosta ljudi mi se javilo, pogotovo kad je album izašao. Pokrenula se lavina starih poklonika koji su pomalo zaboravili na taj projekt u moru drugih, a pojavilo se još više novih ljudi koji su u tom svijetu opskurne glazbe, od eksperimentalnog ambijenta pa čak i do obožavatelja metala. To je bio jedan od razloga da je odluka o reaktiviranju projekta, izdavanju novog albuma poslije 14 godina bila i više nego ispravna. Osim toga, htio sam novi album posvetiti Siniši, mom prerano umrlom prijatelju i članu TeHÔM-a od samih početaka. Uvrstio sam stihove jedne njegove poeme na album kroz jednu pjesmu, koju sam izabrao i za sam naslov albuma "Lacrimea Mundi".

NACIONAL: Posljednjih godina ste postali etablirano ime u gothic dark ambient krugovima. Dobili ste brojne pozitivne recenzije za svoj posljednji album. Koja vam je najdraža i gdje je objavljena?

Od kad je treći album izašao u svibnju 2014., sve se dosta otvorilo. Odlične recenzije su dolazile jedna za drugom sa svih strana svijeta. Usporedo s tim imao sam intervju u nekoliko internet magazina i blogzina, a ponosan sam i na nekoliko intervjua u tiskanim magazinima, primjerice u časopisima

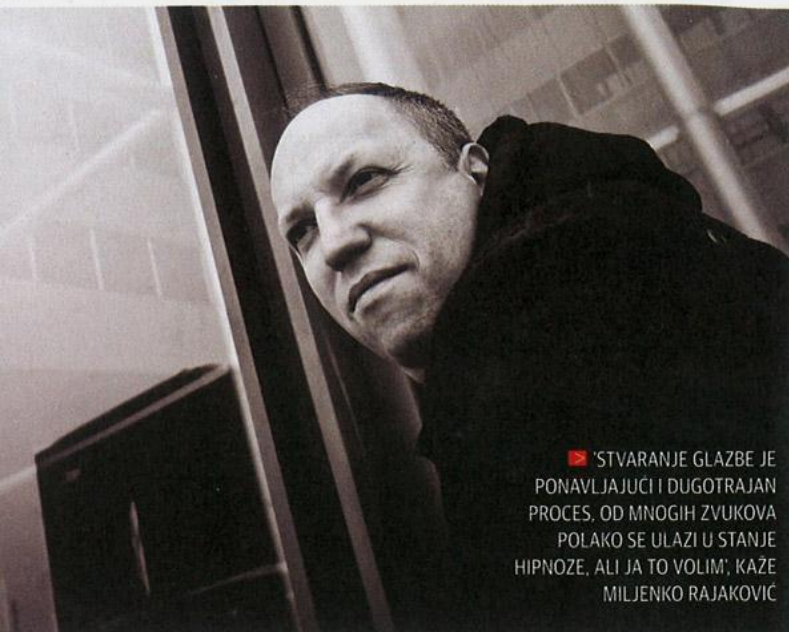
► POSLEDNJIM ALBUMOM 'LACRIMEA MUNDI' OSVOJIO JE GLAZBENE KRITIČARE ŠIROM SVIJETA

▶ NA NAJVEĆEM
SVJETSKOM
FESTIVALU GOTHIC
GLAZBE NASTUPIO
JE 200-TINJAK
IZVOĐAČA, A MEĐU
30.000 LJUDI I
RAJAKOVIĆ JE
ODRŽAO KONCERT

interview

Miljenko Rajaković

STVARANJE GLAZBE JE
PONAVLJAJUĆI I DUGOTRAJAN
PROCES. OD MNOGIH ZVUKOVA
POLAKO SE ULAZI U STANJE
HIPNOZE. ALI JA TO VOLIM, KAŽE
MILJENKO RAJAKOVIĆ

kao što su engleski Zero Tolerance, talijanski Ascension i poljski Hard Ar. Te recenzije se mogu pročitati na mojoj službenoj web stranici www.tehom.org, a teško mi je izdvojiti od dosad 40-ak objavljenih recenzija iz cijelog svijeta najdraže jer ih je doista bilo mnogo. Međutim, pamtim onu s discogsa, gdje su u recenziji albuma napisali: "Očekivanja su bila velika, ali TeHOM-ov povratak bio je potpuno uspješan. Glazbeno prosvijetljen, estetski besprijekoran, bilješke unutar omota tjeraju na razmišljanje. Pravo duhovno putovanje, uz fizičku evoluciju autentične TeHOM srži, entitet izdanja je veličanstven, bogat i dovoljno moćan da donese moćno eshatološko iskustvo. Jedan od najboljih dark album desetljeća."

NACIONAL: Koliko dugo ste radili na posljednjem albumu i po čemu se razlikuje od prethodnog?

Iako je ideja za reaktiviranje projekta i novog albuma krenula još 2010., nove pjesme počeo sam intenzivnije raditi krajem 2011., a završio sam ih u listopadu 2013. Posljednjih nekoliko godina imao sam puno neobičnih situacija u životu, u kojima se čovjek zapita puno stvari, a to je dijelom ušlo i u te nove pjesme. Tu su i neka posebna mentalna stanja uma kad nisam uvijek mogao raditi glazbu, ali to su možda i najbolji trenuci s tog albuma, gdje čujem puno čudnih mračnih trenutaka psihe. Stvaranje glazbe je ponavljajući i dugotrajan proces, od mnogih zvukova polako se ulazi u stanje hipnoze, ali ja to volim. Slušao sam neprestano iste ritualno-ambijentalne zvukove i ritmove dok ne bih došao do ideje za pjesmu ili barem za njen dio. Stvaranje ili sakupljanje zvukova i ritmova dolazi sa svih strana i na razne načine. Na primjer iz gledanja filma, neki dobar zvuk ili ritam odmah stavljam u kontekst pjesme i zatim aranžiram. Ti procesi traju i ne forsiram ih kao što radi puno glazbenika koji žele što brže objaviti album da bi započeli novi. Rjeđe objavljujem albume, ali želim da je što sličnije onome što sam zamislio. Na novom albumu uz malo drukčiju produkciju htio sam ponuditi istovremeno nove i zanimljive ideje u mračnom i ritualnom ambijentu i eksperimentalnom zvuku, uz malo više pjesama s ritmovima nego na prethodna dva albuma. S druge strane, htio sam ostati u onome kad je TeHOM zaustavljen 1997., kad je Siniša preminuo, uz novi nivo pristupa glazbi i novu diskografsku kuću. Skoro cijeli album je uz veliku pomoć prijateljice Mirele Janošević, iznimne video umjetnice iz Zadra, popraćen s videospotovima kojih 90-ih nije bilo, iako smo napravili sve videoklipove za drugi album "Theriomorphic Spirit" iz 2000.

'**POSLEDNJIH GODINA imao sam posebna mentalna stanja uma kad nisam mogao raditi glazbu, ali to su najbolji trenuci s albuma, gdje čujem mračne trenutke psihe'**

NACIONAL: Status koji ste stekli s albumima omogućio vam je česta gostovanja širom svijeta. Kako je izgledala 2014. što se tiče nastupa i predstavljanja albuma?

Jedno od najboljih gostovanja je bilo na prestižnom Wrocław Industrial Festivalu u Poljskoj koji traje već 14 godina i na kojem su nastupili poznati umjetnici iz svijeta alternativne glazbe, kao što su Lustmord, Troum i Legendary Pink Dots. Iz ovih krajeva uz TeHOM nakon dugo godina nastupila je grupa Borghesia iz Slovenije. Prije tog festivala bio sam u listopadu u Osijeku, na Festivalu Barutana.

NACIONAL: Nedavno ste nastupili na festivalu Wave Gotik Treffen u Leipzigu. Je li to bio prvi nastup jednog hrvatskog izvođača na tom festivalu?

Od više od 200-tinjak artista ove godine na velikom festivalu Wave Gotik Treffen u Leipzigu, bili su još bend Ashes You Leave iz Rijeke, koji su više u metal doom gothic stilu, a prošle godine su bili odlični Loell Duinn iz Labina, koji sviraju spiritual neo folk i world music glazbu. Tako da je TeHOM samo prvi bend iz Hrvatske koji gaji eksperimentalan pristup glazbi, s naglaskom na dark i ritual ambient. Wave Gotik Treffen u Leipzigu je iznimno važan za karijeru nekog izvođača jer je najveći takve vrste u svijetu, na kojem kroz četiri dana prošetalo 30.000 ljudi na dvadesetak lokacija u gradu. Tamo dolaze artisti koji su zaslužili da ih se stavi u line-up; dobro prihvaćenim albumom, zapaženim nastupom, dugogodišnjim postojanjem ili opstankom projekta i gotovo kulturnim statusom među poklonicima glazbe. TeHOM je izgleda imao sve to da ga se uvrsti ove godine, a to je iznimna čast za bilo koji projekt koji izaberu od milijuna u svijetu. Taj poziv dosta je utjecao i na nastup na spomenutom, također iznimno renomiranom festivalu Wrocław Industrial u Poljskoj, u studenom prošle godine. Festival WGT je velika stvar i priznanje za svaki bend jer daje veliku promociju i povećava reputaciju za daljnju karijeru. Siguran sam da će uslijediti i novi nastupi po Europi i svijetu na renomiranim festivalima i eventima te vrste. Imam već dogovoren nastup na češkom festivalu u okolici Brna, u jednom starom dvorcu Rošice 10. i 11. srpnja, te vrlo vjerojatno i na eventu u Norveškoj, također u jednom starom dvorcu, 12. rujna. Oba nastupa bit će s probranim artistima i jakim imenima scene kojima pripada TeHOM.

NACIONAL: Jeste li imali koncertnu promociju albuma u Zagrebu? Planirate li se predstaviti i domaćoj publici?

Zanimljivo je da TeHOM nikada nije nastupao u Zagrebu. To je velika želja i naravno da to imam u planu. Ali kako je to glazba gdje je audio i video segment jako bitan, teško je pronaći adekvatan prostor. Zvuk mora

biti kvalitetan a potreban je i videoekran s kojeg ide backdrop video u pozadini nastupa na većem videozidu. Zapravo bih htio da koncert ne bude u nekom "normalnom" klubu, nego u neutralnom prostoru, primjerice u velikom galerijskom prostoru ili u dvorani gdje se sjedi i sluša glazba.

NACIONAL: Koliko je za vašu glazbu važan posao DJ-a i večer koju ste vodili u Zagrebu pod nazivom Art & Strategy?

Moji korijeni vuku još u davnu 1987., kad sam počeo dolaziti u klub KSET, gdje sam godinu dana kasnije dobio rezidenciju. Predstavljali smo razne oblike elektronske glazbe kakvu ljudi tada nisu mogli čuti u gradu, kao EBM i istinski real industrial sound te ostale podžanrove. Početkom Domovinskog rata u KSET-u su bile najbolje alternativne večeri u gradu, čak smo radili i pod uzbunama.

Pratio sam različitu glazbu, što je bila dobra podloga za sve projekte koje sam poslije toga imao i to su moji pravi korijeni. Posao DJ-a je bio početni stadij moje prezentacije glazbe koju sam kasnije nadgradio s aranžiranjem i produciranjem, te sam do danas tome ostao vjeran. Prije nekoliko godina pokrenuo sam sličan program Art & Strategy, u kojem sam htio objediniti neku drugačiju alter disco glazbu, video i art. Projekt je zaustavljen jer ne postoji klub za takav tip događanja, ali program je ostavio traga u gradu i ljudi su se dobro zabavljali.